www.sgbauonline.com

AU–2319

M.A. (Part—I) Semester—II Examination

SANSKRIT

Paper—6

(Grammar & Linguistics)

Time : Three Hours] [Maximum Marks : 80

सूचना :—उत्तराणि स्वीकृतभाषया लिखत।

1. (अ) अधोलिखितेषु कयोरपि द्वयोः सूत्रयोः सोदाहरणं व्याख्यानं कुरुत :— 10

    (i) नदीभिश्च।

    (ii) अनश्च।

    (iii) कर्तृकरणे कृता बहुलम्।

    (iv) षष्ठी।

   (ब) अधोलिखितेषु कयोरपि द्वयोः ससूत्रं स्पष्टीकुरुत :– 6

    (i) राजपुरुषः।

    (ii) नखभिन्नः।

    (iii) अधिहरि।

    (iv) द्विमुनम्।

2. (अ) अधोलिखितेषु कयोरपि द्वयोः सूत्रयोः सोदाहरणं व्याख्यानं कुरुत :— 10

    (i) राजदन्तादिषु परम्।

    (ii) अल्पाच्तरम्।

    (iii) अनेकमन्यपदार्थे।

    (iv) निष्ठा।

   (ब) अधोलिखितेषु कयोरपि द्वयोः स्पष्टीकरणं ससूत्रं देयम् :— 6

    (i) अपुत्रः।

    (ii) चित्रगुः।

    (iii) धर्मार्थौ।

    (iv) पितरौ

www.sgbauonline.com

www.sgbauonline.com

3. (अ) वाक्यस्य लक्षणं प्रदर्श्य वाक्यार्थेऽस्यान्वयः कथं भवति ? स्पष्टीकुरुत । 10

अथवा

वाक्यपरिवर्तनस्य कारणानि सोदाहरणं स्पष्टीकुरुत ।

(ब) टिप्पणीं द्वयं लिखत :— 6

(i) आकाङ्क्षा ।

(ii) वाक्यार्थः ।

(iii) अभिहितान्वयवादः ।

(iv) वाक्यस्य लक्षणम् ।

4. (अ) अर्थबोधने कानि साधनानि सन्ति ? सोदाहरणं लिखत :— 10

अथवा

अर्थपरिवर्तनस्य दिशः सोदाहरणं लिखत ।

(ब) टिप्पणीं द्वयं लिखत :— 6

(i) शब्दशक्तिः ।

(ii) पञ्च अर्थपरिवर्तनस्य कारणानि

(iii) अन्विताभिधानवादः ।

(iv) शक्तिग्रहसाधनम् ।

5. अधोलिखितेषु केषामपि षोडश-प्रश्नानामुत्तरं देयम् :— 16

(i) कुशलः उदाहरणं भवितुमर्हति ।

(A) अर्थविस्तारस्य

(B) अर्थपरिवर्तनस्य

(C) अर्थादेशस्य

(D) अर्थसंकोचस्य

(ii) 'अभिहितान्वयवाद' इति मतं वर्तते ।

(A) कुमारिलभट्टस्य

(B) प्रभाकरगुरोः

(C) पाणिनेः

(D) कस्यापि न

(iii) वाक्यस्य प्रकारो नास्ति

(A) आकृतिमूलकवाक्यम्

(B) शैलीमूलकवाक्यम्

(C) रचनामूलकवाक्यम्

(D) ध्वनिमूलकवाक्यम्

www.sgbauonline.com

www.sgbauonline.com

(iv) अर्थबोधे साधनं न भवति।

(A) वृद्धव्यवहारः (B) व्याकरणम्

(C) कोशः (D) अज्ञानम्

(v) भाषावैज्ञानिकानां मतेऽर्थपरिवर्तनस्य दिशः सन्ति ....।

(A) एकधा (B) द्विधा

(C) त्रिधा (D) चतुर्धा

(vi) 'एकतिङ् वाक्यम्' इति वाक्यस्य परिभाषा उपलभ्यते...........।

(A) महाभाष्ये (B) अष्टाध्याय्याम्

(C) महाभारते (D) कुत्रापि न

(vii) भाषाविज्ञाने अध्ययनं न भवति।

(A) प्रोक्तिविज्ञानस्य (B) अर्थविज्ञानस्य

(C) ध्वनिविज्ञानस्य (D) मानवेतरभाषायाः

(viii) अर्थपरिवर्तनस्य कारणं नास्ति।

(A) अज्ञानता (B) बलापसरणम्

(C) बलाघातः (D) अर्थविस्तारः

(ix) अन्विताभिधानवादस्य प्रवर्तकः वर्तते।

(A) पाणिनि (B) पतञ्जलिः

(C) भर्तृहरिः (D) प्रभाकरः

(x) समासे प्रथमानिर्दिष्टं पदं भवति।

(A) उपसर्जनम् (B) अव्ययम्

(C) समस्तम् (D) असमस्तम्

(xi) 'नदीभिश्च' इति सूत्रेण समासो विधीयते।

(A) अव्ययीभावः (B) तत्पुरुषः

(C) द्वन्द्वः (D) द्विगुः

www.sgbauonline.com

www.sgbauonline.com

(xii) '[illegible]' [illegible]

(A) अव्ययीभावः (B) तत्पुरुषः

(C) केवलसमासः (D) द्वन्द्वः

(xiii) तृतीया तत्कृतार्थेन गुणवचनेन इत्यत्र तत्कृत् इति पदेन कोऽभिप्रायः ?

(A) प्रकृतिलिङ्गनिर्देशः (B) अध्याहारादिसम्बद्धः

(C) [illegible] (D) [illegible]

(xiv) 'अधिहरि' इति समस्तपदे अधि-अव्ययं वर्तते

(A) विभक्त्यर्थे (B) समीपार्थे

(C) [illegible] (D) यथार्थे

(xv) 'चार्थे द्वन्द्वः' इति समासो भवति।

(A) समुच्चयार्थे (B) अन्वाचयार्थे

(C) समाहारार्थे (D) अन्यतरार्थे

(xvi) 'कण्ठेकालः' इत्यस्य विग्रहोऽस्ति

(A) कण्ठे च कालः (B) कण्ठस्य कालः

(C) कण्ठे कालो यस्य सः (D) कण्ठानां कालानां समाहारः

(xvii) समासे उपसर्जनसंज्ञकपदं भवति।

(A) पूर्वम् (B) मध्ये

(C) अन्ते (D) यत्र कुत्रापि

(xviii) '[illegible]' [illegible]।

(A) [illegible] (B) [illegible]

(C) [illegible] (D) हरित्रातः

(xix) प्रायेणोत्तरपदार्थप्रधानः भवति।

(A) बहुव्रीहिसमासे (B) तत्पुरुषे

(C) अव्ययीभावे (D) द्वन्द्वसमासे

(xx) [illegible]

(A) [illegible] (B) [illegible]

(C) [illegible] (D) अर्धभिन्नता

www.sgbauonline.com